

Asia: VM183:00/2017 ja VM/1631/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

2. Arvionne lukuun 2 Nykytila

-

3. Arvionne lukuun 3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Elintarviketurvallisuusvirasto pitää tärkeänä, että tiedonhallintaa koskevaa lainsäädäntöä päivitetään vastaamaan sen nykytarpeita. Säännösten kokoaminen yhteen yleislakiin niin paljon kuin on mahdollista, on myös erittäin tervetullutta. Näin kootaan yhteen tiedonhallinnassa huomioon otettavien säädösten kenttää ja helpotetaan käytännön lainsoveltamista.

Esityksen tavoitteet ovat hyvät ja ohjausmalli sopiva. Esim. terminologian ja metatietojen yhtenäistäminen, yhteentoimivuuden varmistaminen sekä katseluoikeuksien lisääminen lainsäännöksiin on tervetullutta. Kuvausvelvollisuuksia on paljon ja niihin liittyvistä velvoitteista säätämisen tulee olla toteutettu hyvin selkeästi.

Tiedonhallintalautakunnan tehtävät vaikuttavat hyvin haastavilta, kun otetaan huomioon julkisessa hallinnossa käsiteltävän tiedon laajuus. Näin on siitä huolimatta, että lautakunnan jäseniksi valittaisiin monialainen asiantuntijakokoonpano. Jos tiedonhallintalautakunnan ei ole riittävästi resursseja ohjata tai valvoa tiedonhallintayksiköiden toimintaa, on ikävä kyllä olemassa riski, että siitä tulee ns. kumileimasin, jolla ei ole todellisesti ohjaavaa vaikutusta.

5. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 1 yleiset säännökset (pykälät 1-4 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

2 § Määritelmät. Erityisesti kohtien 5 – 7 määritelmät ovat tervetulleita. Asiakirjat luodaan enenevässä määrin suoraan asianhallinnassa erillisistä tietoaaineiston osista. Tietoaaineiston ja tiedonhallinnan määritelmät selkeyttävät tilannetta.

Tiedonhallinta kuuluu viranomaisessa kaikkien asiantuntijoiden tehtäviin. Tästä syystä on hyvä, että kokonaisarkkitehtuuri terminä korvattu yleisemmin ymmärrettynä terminä tiedonhallinta.

3 §. Lain soveltamisala. Tiedonhallintayksikköjen ja viranomaisten määritelmien perusteellisempi yhteensovittaminen olisi lain soveltamisen selkeyden kannalta perusteltua. Soveltamisongelmia voi käytännössä tulla tilanteissa, joissa viranomaisen tarjoaa yksityisoikeudellista palvelua. Samoin on tilanteissa, joissa lain säännöksiä on tarkoitus soveltaa yksityisiin henkilöihin ja yhteisöihin siltä osin kuin toimitaan viranomaisen toimeksiannosta tai lukuun. Myös viranomaisille henkilötietojen käsittelijän asemassa olevien yhteisöjen asema jää epäselväksi.

4 § Tiedonhallinnan järjestäminen tiedonhallintayksikössä. Tiedonhallintayksikön johdon sitouttaminen selkeillä säännösvelvoitteilla on hyvä asia viranomaisen resurssien kohdentamisen kannalta. Säännös myös hyvin kokoaa paikoin tietohallinnoksi, asianhallinnaksi ja erillisiksi juridisiksi koulutuksiksi eriytynyttä tiedonhallintaan liittyvää toimintaa organisaatiossa.

6. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 2 Julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleinen ohjaus (pykälät 5-9 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

5 § Tietovarantojen yhteentoimivuuden ohjaus. Tietovarantojen yhteentoimivuuden ohjaus on Elintarviketurvallisuusviraston näkemyksen mukaan tiedonhallintaan ja sen hyödyntämiseen liittyen avainasemassa. Säännöksessä valtiovarainministeriölle annetut tehtävät ovat sellaisia, että niiden toteutuminen saattaa vaatia lisäresursseja nykyiseen tilanteeseen nähden.

Merkittävä yhteentoimivuuden ohjauksen velvoiteisiin kuuluva asia on esimerkiksi semanttisen yhteentoimivuuden edistäminen. Rajapintojen avaaminen ei ratkaise tiedon hyödyntämisen haasteita yksinään, vaan sen tueksi tarvitaan tietojen kuvaamista ja yhteisiä käsitteitä. Tähän työhön on kohdennettava riittävästi resursseja myös tiedonhallintayksiköissä.

6 § Julkisen hallinnon tiedonhallinnan ja tieto- ja viestintätekniikan palvelujen tuottamisen yhteistyö. Yhdessä tekemisen merkitystä ei voi liikaa korostaa. Tiedon elinkaaren hallinta ja tiedon hyödyntämisen vastuullinen helpottaminen vaatii myös tämän yhteistyön horisontaalista toimeenpanoa tiedonhallintayksiköissä. Tiedonhallinnan edistäminen ei ole enää mielletävissä vain organisaation tietohallinnon tai asianhallinnan asiaksi.

7 § Julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunta. Esitysluonnoksessa on hyvin otettu huomioon tieteellinen toiminta lautakunnan asiantuntemuksessa, arkistoinnissa jne.. Koska lautakunnan vastuualue on laaja ja asiantuntijoita mukana vain muutama, on tärkeää, että lautakunta hyödyntää jaostojaan ja pyytää päätöstensä tueksi asiantuntijoiden ja sidosryhmien lausuntoja. Elintarviketurvallisuusvirasto kiinnittää huomiota myös siihen, että keskeisten tiedonhyödyntämisen tapojen ja välineiden asiantuntijoita olisi hyvä lisätä tarpeen vaatiessa jäsenistöön tai kuulla heitä asiantuntijoina, esimerkiksi paikkatietoasiantuntijoita.

7. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 3 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen (pykälät 10-12 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

11 § Tiedonhallinnan muutossuunnitelma. Pykälän 3 momentin mukaan ministeriön olisi laadittava tiedonhallinnan muutossuunnitelma, kun lainvalmisteluun liittyy tiedonhallintaa koskevia säännöksiä. Säädösvalmisteluun liittyen laadittava tiedonhallinnan muutossuunnitelman laatiminen on erittäin suositeltavaa.

Muut säännösluonnoksessa esitetyt veloitteet vaativat toteutuakseen tehokasta ja mieluusti koko hallinnonalalle keskitettyä strategista tiedonhallinnan johtamista. Tällaisen ohjausveloitteen säätäminen voisi olla perusteltua. Sen sijaan, ja vaikka tarkoitus on hyvä ja kannatettava, olisi hyvä pohtia, onko säännösluonnoksen mukaiset kuvausveloitteet tarkoituksenmukaista nostaa lain tasolle. Tällöin muutosten tekeminen tarpeen muuttuessa on huomattavasti hitaampaa. Lisäksi toiminnan ja tietojärjestelmän kehittämishankkeen määrittelyjen tulisi laadukasta asiakaspalvelua varten olla määritelty toiminnan kehittämisen yhteydessä muutoinkin.

12 § Lausunto tiedonhallinnan muutossuunnitelmasta. Säännöksestä saa käsityksen, että valtiovarainministeriön ohjaustoimivalta kohdistuisi tietojärjestelmien hankintojen sijaan yhteisten tietovarantojen ja tietojärjestelmien rakenteen yhtenäisyyteen ja yhteen toimivuuteen. Tämä edellyttää, että valtiovarainministeriöllä on hyvä tuntemus substanssikohtaisista tietovarannoista ja palveluista, jos se haluaa ottaa kantaa esimerkiksi semanttiseen yhteentoimivuuteen.

8. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 4 Tietoturvaluus (pykälät 13-18 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

14 § Tietoaineistojen ja tietojärjestelmien tietoturvaluus. Säännösluonnoksessa on riskinarviointivelvoite, mutta ei veloitetta jatkuvaan riskinhallintaan. Riskinhallintaprosessi on organisaatiolle erittäin tärkeä, koska sen avulla johto tekee keskeiset päätökset riskien poistamisesta ja hyväksymisestä sekä jäännösriskien hallinnasta. Riskinhallinta olisi hyvä ottaa huomioon myös 21 §:n muotoilussa.

15 § Tietojen siirtäminen tietoverkossa. EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen määritelmä henkilötiedosta on käsitteenä erittäin laaja. Käytännössä melkein kaikki sähköpostitse lähetettävät tiedot sisältävät henkilötietoja sähköisessä muodossa. Voisi olla perusteltua täsmentää vahvempien

tietoturvatöiden rajoittamista suppeampaan joukkoon, kuin yleisesti henkilötietoihin. Tämä helpottaisi käytännön tilanteissa säännöksen soveltamista ja riskiperusteisen henkilötietojen käsittelyn toteuttamista.

18 § Lokitietojen kerääminen. Elintarviketurvallisuusvirasto pitää lokien keräämisvelvoitteesta säätämistä hyvänä. Olisi myös tarkoituksenmukaista selkeästi velvoittaa tiedonhallintayksiköt ulottamaan hyvä tiedonhallinta keräämiinsä lokeihin. Lokien käyttömahdollisuuksista väärinkäytösten ennakoinnissa, riskinarviointiin perustuvassa valvonnassa sekä muussa tiedonhyödyntämisessä olisi hyvä saada keskitetysti ohjeistusta toimivaltaiselta viranomaiselta.

9. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 5 Turvallisuusluokittelu (pykälät 19-22 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Suojausluokituksista luopuminen on kannatettavaa, koska käytännössä luokittelu nykyisillä kriteereillä on ollut hyvin haastavaa. Turvallisuusluokittelu ehdotetaan ulotettavaksi uusiin asiaryhmiin. Ehdotuksen mukaan muutoin tietojen käsittelyn vaatimukset perustuisivat tietoturvasuutta koskeviin vähimmäisvaatimuksiin sekä riskiperusteiseen arviointiin ja siihen perustuvaan toteuttamistapaan. Kohdasta ei ilmene, mitä viitatu vähimmäisvaatimukset ovat ja missä ne olisi määritelty. Olisiko tarkoitus, että vähimmäistaso olisi valtiolla yhteisesti määritelty? Jos jokainen tiedonhallintayksikkö määrittelee vähimmäistason itsenäisesti, on mahdollista, että viranomaisten tiedonvaihto vaikeutuu; tietoturvan vähimmäisvaatimusten yhteneväisyys on selvitettävä ensin vertaamalla toisen viranomaisen riskiperustaa omiin määrittelyihin.

10. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 6 Asian ja palvelujen tiedonhallinta (pykälät 23-26 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

23 § Asiatunnus ja asian yksilöinti. On hyvä ottaa huomioon, että 2 momentin 3 kohdan mukaisiin toimintaprosessien tunnisteisiin liittyy riski, että ne jäävät kokonaan tiedonhallintayksiköiden omien määrittelytöiden varaan. Tällöin ne eivät välttämättä palvele viranomaisten välistä tiedonvaihtoa ja hallinnon asiakkaiden vaatimuksia.

24 § Rekisteröinti asiakirjarekisteriin ja 25 § Kuvaus asiakirjarekisteristä. Asiakirjarekisteristä tehtävästä kuvauksesta ja erityisesti sen tarkemmasta tietosisällöstä olisi hyvä saada esimerkkejä yksityiskohtaisiin perusteluihin, jotta kuvauksen riittävä sisältö osataan ottaa huomioon järjestelmien suunnittelussa. Kohdasta ei myöskään tule täysin selväksi se, onko kyse taannehtivasta velvoitteesta eli edellytettäisiinkö järjestelmämuutoksia lain toimeenpanemiseksi.

Muiden kuin asiakirjojen eli operatiivisissa tietojärjestelmissä käsiteltävien tietoaineistojen rekisteröinti palvelutapahtumiin voi olla haastavaa. Ensin tulee kuitenkin tunnistaa palvelut ja niihin liittyvät prosessit.

Yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 76 – 77) on muutama lauseopillinen virhe, jotka olisi hyvä korjata tekstin selkeyttämiseksi.

11. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 7 Tietoaineistojen muodostaminen ja sähköinen luovutustapa (pykälät 27-31 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

27 § Tietoaineistojen sähköinen muoto ja niiden saatavuus. Asiakirjojen digitointi ja säilyttäminen vain sähköisessä muodossa vaatii tiedonhallintayksiköiltä aluksi runsaasti resursseja. Sähköinen säilyttäminen kuitenkin parantaa tiedonhallintaa pitkällä tähtäimellä.

Jos ei ole varmaa, että tiedonhallintayksiköiden yleisesti käytössä olevat tietojärjestelmät ja tietoaineistojen käsittelytavat ovat riittävän turvallisia turvallisuusluokkien III-I asioiden käsittelyyn vain sähköisessä muodossa, tulisi tätä koskevat poikkeussäännökset kirjoittaa selkeästi lakiin.

29 § Tietojen luovuttaminen teknisen rajapinnan avulla viranomaisten välillä. Jää epäselväksi, miten käytännössä teknisesti varmistettaisiin luovutettavien tietoaineistojen tapauskohtainen käsittelyn tarpeellisuus tai välttämättömyys. Tietojärjestelmien välisessä tiedonsiirrossa ei ole läheskään aina helppoa todentaa yksittäisen siirron tapauskohtaista tarpeellisuutta. Tarkennus riittävästä varmistamisesta olisi tässä perusteltua; riittääkö esimerkiksi, että teknisesti varmistetaan, että kyselyt tulevat järjestelmästä (käyttäjältä), jolla on oikeus hakea tietoja ja että lokitiedoista selviää, kuka on järjestelmää käyttänyt?

Ehdotetun 2 momentin mukaan tietoaineisto voidaan luovuttaa teknisten rajapintojen avulla tiedostopohjaisesti vain, jos se on välttämätöntä toisen viranomaisen tietovarannon ajantasaistamiseksi tai suunnittelu- ja selvitystehtävän tai tutkimuksen toteuttamiseksi. Tämä on usein tarpeellista isojen aineistojen luovuttamisessa, vaikka muitakin tapoja on. Ne eivät ainakaan teknisessä mielessä ole suoraan tiedostopohjaisia (esim. ETL-lataukset suoraan tietovarastojen välillä tai tietovirtapohjaiset ratkaisut). Viittaako säännös siihen, että halutaan suuntautua kansallisen palveluväylän käyttöön?

12. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi (pykälät 32-38 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

34 § Kansallisarkiston lausunto arkistoinnista. Elintarviketurvallisuus virasto kiinnittää huomiota siihen, että vaikka Kansallisarkiston asiantuntijuus on korkealla tasolla, tiedonhallintayksikössä on yleensä parempi asiantuntijuus tiedon säilytysajan tarpeesta, etenkin koskien operatiivisissa järjestelmissä olevaa tietoa. Kun päätetään aineiston hävittämisestä, tulisikin antaa painoarvo sen tahon näkemykselle, joka tuntee aineiston ja sen merkityksen parhaiten. Kansallisarkiston ja tiedonhallintalautakunnan rooleja ja tehtäviä tulisi vielä selkeyttää käytännön tulkintatilanteiden yksinkertaistamiseksi.

35 § Tietoaineistojen arkistoinnista päättäminen. Pitkään säilytettävien ja arkistoitavien tietoaineistojen elinkaari-/seulontapäätösvaltuuden siirtäminen pois Kansallisarkistosta tiedonhallintalautakunnalle mahdollistaa tietoaineistojen monitahoisemman normitarkastelun. Tieteellisen ja historiallisen tutkimuksen tarpeet erityisesti pysyvän arkistoinnin tavoitteina, eivät saa jäädä kapea-alaisen ja nykyhetkestä lähtevän tarkastelun varaan tiedonhallintalautakunnassa.

Toimeenpanossa on myös hyvä ottaa huomioon, että lausuntopyyntöihin voi käytännössä tulla vaikuttamaan myös se, millaiset käytännön tekniset ja ei-tekniset valmiuden tietohallintoyksiköillä on säilyttää tietoja pysyvästi tai pitkän aikaa. Vaikuttava tekijä käytännössä on myös se, millaiset valmiudet Kansallisarkistolla on vastaanottaa ko. tietoaineistoa.

Tietoaineistojen arkistoinnista päättämisen kohdalla voisi olla perusteltua säätää myös tiedonhallintayksikön päätösvallasta koskien ns. kansallisaarteisiin kuulumattomia tietoaineistoja. Tiedonhallintayksikkö voisi säilyttää näitä tietoaineistoja itse tai tarkoitukseen sopivassa palvelussa, kuten CSC:n FairPAS.

37 § Tieteellisten tutkimusaineistojen arkistointi. Elintarviketurvallisuusvirasto katsoo, että tiedonhallinnan veloitteita valtion tutkimuslaitoksissa tulisi selkeyttää. Valtion tutkimuslaitoksissa syntyy niiden lakisääteisten tehtävien yhteydessä erilaisia tutkimusaineistoja. Ei ole riittävän selkeää, että niitä koskevat samat säännökset kuin muitakin tiedonhallintayksiköjä tietoaineistojen hallinnassa. Tieteellinen tutkimus on säädetty 1.1.2019 toimintansa aloittavan Ruokaviraston tehtäväksi. Tähän tehtävään kuuluvat myös tutkimusprojektit, jotka toteutetaan ulkopuolisella rahoituksella. Erityisesti rahoittajan kannalta tulisi olla selkeää, miten tiedonhallintalakia sovelletaan näissä projekteissa syntyviin tietoaineistoihin. Elintarviketurvallisuusviraston näkemyksen mukaan tieteellisen tutkimustiedon käsittely ja aineistoon liittyvien oikeuksien tulisi olla mahdollisimman samanlaista.

Edellä mainittuun liittyen, tulisi sääntelyssä ottaa huomioon Tietoarkiston ja tutkimuslaitosten ICT-osaamiskeskus CSC:n rooli tutkimuslaitosten tieteellisten tietoaineistojen pitkäaikaissäilyttäjänä ja arkistojana.

38 § Arkistoitujen tietoaineistojen kansallinen metatietopalvelu. Voisi selvittää, olisiko arkistoitujen tietoaineistojen metatietopalvelua mahdollista laajentaa koskemaan muitakin kuin arkistoituja tietoaineistoja.

13. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 9 Erinäiset säännökset (pykälät 39-40 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Lakiehdotuksen erinomaisten tavoitteiden todelliseksi saavuttamiseksi määräaikoja sen toimeenpanemiseksi on perusteltua miettiä mahdollisimman realistisesti. Monet julkiset organisaatiot ovat parhaillaan keskellä isoja organisatorisia muutoksia. Ne vievät hallinnossa työskentelevän henkilöstön aikaa. Vaikka arkkitehtuurikuvausten laatimisen vaatimukset eivät ole uusia, on perusteltua epäillä, etteivät ne ole kaikilla viranomaisilla valmiita tai ajan tasalla.

Määräajat ovatkin liian tiukkoja kautta linjan. Vaikka voidaan olettaa, että tiedonhallintamalliin liittyvät materiaalit löytyvät jo tiedonhallintayksiköistä, menee esimerkiksi henkilöstön uudelleenorganisointiin ja vastuuttamiseen budjettikaudesta johtuen siirtymäaikaan varattu aika. Siirtymäaikojen tulisi olla ainakin kaksi kertaa pidempiä. Uudelleenorganisointi on tarpeellista sekä lainsäädännön vaatimusten täyttämiseksi sekä uusien toimintamallien omaksumiseksi ja dokumentaation ylläpitämiseksi.

Elintarviketurvallisuusvirasto kiinnittää huomiota siihen, että 40 §:n 1 momentin siirtymäsäännös tiedonhallintamallin laatimisesta on 12 kuukautta. Kohdan yksityiskohtaisissa perusteluissa määräaika on 15 kuukautta lain voimaantulosta. Määräaika on syytä korjata oikeaksi molempiin kohtiin.

14. Muut huomiot

Tiedonhallintalain tehokas toimeenpano vaatii ylimenokaudella merkittävää lisätyötä ja riittävää osaamista. Olisi erittäin tärkeää, että toimivaltaiset viranomaiset tarjoavat tiedonhallintayksiköille mahdollisimman paljon tukea, jotta tiedonhallinnan kokonaisuus saadaan haltuun.

Hallituksen esityksen luonnoksessa on esitetty säädettäväksi velvoite tallentaa useita eri tyyppisiä metatietoja; Koneellisesti luettavien asiakirjojen, asiakirjojen, paikkatietoaineistojen, asiaan liittyvät perusmetatiedot, asiantuntijoiden, toimenpiteiden ja tietoaineistojen metatiedot. Jotta metatietojen tallennusvelvoite saadaan täytettyä, on viranomaisessa oltava riittävästi henkilöstöä, joka ymmärtää niiden tallentamisen merkityksen tiedon saatavuudelle. Tiedonhallintayksiköille nämä eivät ole välttämättä ihan yksinkertaisia asioita.

Vaikutusten arviointi

Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen:

Tosiasiallinen panostaminen viranomaisen tiedonhallinnan suunnitteluun, kuvaamiseen ja johtamiseen tehostaa varmasti viranomaisten toimintaa mm. tietojen vaihdon ja resurssien kohdentamisen kautta. Tiedon elinkaarenhallinta tuo myös aidon mahdollisuuden tiedon hyödyntämiseen ja sekä viranomaisen että sen sidosryhmien toiminnan tehostamiseen. Vaikutusten määrää on kuitenkin vaikea arvioida, koska suurelta osin tiedon käsittelyn tehostuminen ja tiedon hyödyntämismahdollisuudet kohdistuvat tulevaisuuteen.

Tiedon elinkaaren hallinnalla suunnittelun ja kuvaamisen avulla on kuitenkin ehdottomasti tehostava vaikutus sekä tiedonhallintayksikön jatkuvaan toimintaan että valtionhallinnon tasolla tietojen hyödyntämiseen ja yhteiskäyttöön. Kyseinen velvoite on vastaava kuin nyt voimassa oleva velvoite

tietoarkkitehtuurin kuvaamisesta, mutta tässä on otettu huomioon nykyisen kuvausmallin puutteet. Vaikutuksen suuruutta on vaikea arvioida.

Tietoturvallisuus:

-

Asian ja palvelujen tiedonhallinta:

Yhteisen valtakunnallisen yksilöintitunnuksen linkittäminen asioille ja palveluille voi olla haastavaa, etenkin operatiivisissa järjestelmissä ja organisaatioiden välillä. Sen toteuttaminen todennäköisesti vaatisi tietojärjestelmiin muutoksia ja aiheuttaisi sitä kautta lisäkustannuksia. Valtakunnallisen yksilöintitunnuksen tuomasta lisäarvosta olisi tarpeellista saada lisätietoja ja arvioita, jotta muutos ja siihen liittyvä kustannus olisi paremmin perusteltavissa. Arviota vaikutuksista vielä vaikea tehdä, kun ei ole varmuutta, millä vakavuudella tulkitaan velvollisuutta linkittää yksilöintitunnus tuotettavaan palveluun.

Tietoaineistojen luovuttaminen ja sähköinen luovutustapa:

Taloudellisten vaikutusten arviota on syytä tarkentaa. Jää epäselväksi, mihin perustuu rajapinnan tietojärjestelmäkohtaisten kustannusten suuruusluokan (30 000 – 50 000) arvio. Onko tässä ajateltu esimerkiksi kansallisen palveluväylän käyttämistä ja rajapinnan toteuttamista siihen? Huomattavasti isompiakin arvioita on esitetty yksittäistapauksissa esimerkiksi palveluväylän rajapinnan osalta.

Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi:

Tiedonhallintayksiköissä syntyvästä tiedosta valtaosa on määräaikaisesti säilytettävää tietoa, jonka säilytysaika on voi olla hyvinkin pitkä. Tiedon digitalisointi ja käsittely siten, että tiedon eheys, todistusvoima ja löydettävyyys säilyvät ja tiedonhallintayksikön kaikkien velvoitteiden täyttyminen varmistetaan, edellyttää tiedon aktiivista hallintaa koko sen elinkaaren ajan. Jotta tämä tavoite toteutuisi, tulee huolehtia siitä, että tiedonhallintayksiköt ohjaavat prosessiin riittävästi ja riittävän laaja-alaisen asiantuntijuuden omaavia henkilöitä.

Vaikutustenarvio ei anna kaikilta osin realistista kuvaa asiankäsittelyn yhteydessä syntyvien asiakirjojen digitoinnin aiheuttamista kustannuksista tiedonhallintayksiköille.

Muuta huomioitavaa:

Tiedon hyödyntämisen tehostamisessa on otettava myös huomioon se, että yhteiskäyttöisten tietovarantojen käyttöä estää tiedon puutteellinen laatu. Tiedon laatua voitaisiin parantaa sähköisen asiointin lisäämisen myötä siten, että asiointin yhteydessä asiakas voisi suoraan korjata omia tietojaan yhteisiin tietovarantoihin taikka ilmoittaa virheellisistä tai puutteellisista tiedoista rekisterinpitäjälle.

Ehdotetun tiedonhallintalain taloudelliset vaikutukset ovat sen verran mittavat, että sen tavoittelemille hyödyille olisi hyvä saada tarkempia taloudellisia arvioita perusteineen. Tämä vaikuttaisi myönteisesti viranomaisten motivaatioon vähenevien resurssien kohdistamiseen tiedonhallintaan ja sen kehittämiseen. Jos lain mukaisten toimenpiteiden hyödyt ja lisäarvo nähdään vähäisenä, eikä tilannetta seurata ohjaavan viranomaisen toimesta sanktioiden uhalla, on vaarana, etteivät tiedonhallintayksiköt panosta riittävästi lain mukaisiin tiedonhallintavelvoitteisiin.

Lappalainen Kristiina
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira